

Modeli financiranja gradnje novih nuklearnih elektrana u svijetu

KAKO NAJLAKŠE DO NUKLEARNE ENERGIJE?

Ana Stanič

Širom svijeta sve se više planiraju i grade nove nuklearne elektrane. Radi se o složenim, vrlo skupim i dugotrajnim projektima, kod kojih su prekoračenje troškova i rokova na Zapadu gotovo pravilo. Postavlja se stoga pitanje koji je s financijskog gledišta najpovoljniji i najbrži način njihove gradnje.

Danas se u svijetu uglavnom koriste tri modela financiranja gradnje nuklearnih elektrana:

- tzv. Buyer-led model
- hibridni državni model
- međudržavni model.

'BUYER LED' MODEL

Kod primjene 'buyer led' modela financiranja gradnje nuklearnih elektrana vodeću ulogu u projektu ima (budući) kupac proizvedene električne energije. Dva najpoznatija

primjera takvog modela su: Mankala iz Finske i Exeltium iz Francuske.

Model Mankala

Model Mankala uspješno se koristi u Finskoj još od 1969. godine kada je kao ne-profitna zadruga osnovana Teollisuuden Voima Oyj (TVO). Danas je to jedna od najvećih (elektro)energetskih tvrtki u Finskoj, čija snaga postrojenja za proizvodnju električne energije doseže 3650 MW, od čega 93% otpada na NE Olkiluoto 1, 2 i 3. Glavni cilj TVO-a je dugoročno osiguravanje električne energije po fiksnoj i niskoj cijeni za velike potrošače.

U okviru modela Mankala izdane su različite klase dionica koje svakom dioničaru, razmjerno njegovom udjelu u TVO-u, daju pravo na proizvedenu energiju. Kapital se ulaže razmjerno, na početku projekta i, ako je potrebno ili ako dođe do prekoračenja troškova, za vrijeme gradnje postrojenja.

Danas TVO ima šest dioničara, od kojih su neki sami 'Mankala' društva, što znači da je tvrtka, izravno ili neizravno, u vlasništvu šezdeset energetskih i industrijskih tvrtki i jedinica lokalne samouprave.

Projekt izgradnje NE Olkiluoto 3 koja koristi reaktore tipa EPR ukupne snage 1600 MW i koja je na finsku elektroenergetsku mrežu priključena u travnju 2023. godine najnoviji je primjer gradnje nuklearnih elektrana financiran prema takvom modelu. Ipak, projekt je kasnio gotovo 14 godina, dok

Napomena

Članak je napravljen na osnovi predavanja u organizaciji Hrvatskog nuklearnog društva na temu financiranja izgradnje nuklearnih elektrana u Europi i svijetu koje je autorica održala 12. lipnja na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu.

Autorica je direktorica i osnivačica odvjetničkog društva E&A iz Londona. Ima više od 30 godina iskustva na području energetike, zaštite okoliša, europskog i međunarodnog prava, a između ostaloga, bavila se poslovima pravnog savjetovanja izgradnje velikih energetskih projekata kao što su terminali za ukapljeni prirodni plin (LNG), plinovodi i nuklearne elektrane i na rješavanju međudržavnih graničnih sporazuma, investicijskih i komercijalnih arbitraža. Na sve to osvrnula se nedavno u intervjuu na portalu www.energetika-net.com.

Cijeli članak pročitajte u
tiskanom ili '**digitalnom**'
izdanju časopisa.

Pretplatiti se možete na
stranici **shop.ege.hr**